

L'estratègia del concert

GUILLEM LÓPEZ-CASASNOVAS, catedràtic d'Economia (UPF)

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 12 de novembre del 2010

El concert econòmic és el marc legal que permet avui que les comunitats forals (és a dir, el País Basc i Navarra) recaptin els seus impostos, assumeixin plenament les despeses de les competències que exerceixen i facin en principi una contribució a les càrregues comunes (la quota). És el cas manifest de finançament asimètric espanyol més conegut i exemple d'una relació bilateral quasi confederal. Àdhuc la seva tramitació es fa com si es tractés d'un conveni internacional. S'aprova com a article únic, i com a llei paccionada que és, es prorroga per falta d'acord de les dues bandes. Permet una gairebé plena responsabilitat fiscal i fixa un pacte entorn del que ha de ser el mecanisme d'anivellament: l'Estat no descompta de les transferències que haurien de rebre els governs autonòmics el que creu que ha de ser l'aportació de cada comunitat al reequilibri territorial, sinó que una vegada els recursos entren a la caixa de les diputacions forals recaptadores, es determina segons el pacte concertat el que han de ser les aportacions a les càrregues comunes.

S'ha de reconèixer sense embuts que en la seva definició actual el concert basc és un privilegi, donada, entre d'altres, la manera com es fixa la quota. La contribució a la solidaritat territorial és mínima i això permet un finançament a igualtat de competències que s'estima que atorga un 70% de més finançament que el que assigna el règim general a Catalunya i possibilita una despesa per habitant a les corporacions locals, de nou per les mateixes competències, del doble.

Com molt bé ha mostrat el treball recent de **Francesc Homs** sobre el tema, ni el concert basc ni el reclamat concert català estan a la Constitució. De manera que aquesta no determina l'existència o no d'un o altre, que es deuria així exclusivament a la voluntat política en un o altre sentit. Sorprèn en qualsevol cas que les crítiques que ha merescut el concert basc dels dos grans partits nacionalistes espanyols no es concreti ara en una reforma del seu articulat quan són ells, i no els nacionalistes bascos, els que manen a Euskadi. Sorprèn i no sorprèn, perquè d'aquesta hipocresia política tenim ja l'antecedent de Navarra, on els populars han manat fins fa poc, amb la seva franquícia Unió del Poble Navarrès, i res no han modificat dels privilegis denunciats.

LA PART CURIOSA de tot plegat és que CiU hagi ressuscitat la reivindicació del concert en el seu programa electoral. ¿Es tracta d'encapçalar un clam per a un nou finançament just sota la bandera del concert, quelcom que no es va fer explícit com a tal al text de l'Estatut que aprovà el Parlament de Catalunya? De fet, si no recordo malament només un grup polític vindicava en aquell moment el concert foral sense embuts, mentre que un altre de minoritari hi afegia l'adjectiu de *solidari* que oferia certa ambigüitat. Si més no, els dos grans partits volien evitar explícitament la paraula *concert*, descomptant una probable desqualificació estatal juridicoconstitucional per la utilització del terme que podia fer fracassar la reforma estatutària. Pensar que aquest es pot demanar ara i que el poble català acompanyarà el clam fins al final, per constatar una vegada més que l'Estat és insensible al finançament anhelat, quan d'entrada una part de l'electorat, ni llavors ni possiblement ara, en són partidaris, em fa pensar que es tracta d'una estratègia dubtosa. Si l'estratègia no és la de fer pinya enfront del mur de les lamentacions centralistes, sinó de saltar-lo, això requereix dues coses

que, combinades, poden ser efectives però igualment incertes. La primera, la necessitat d'un *Majestic 2* per la debilitat que mostri la minoria majoritària espanyola. I la segona, que qui estigui a l'oposició al Govern central vegi bé atorgar una mena de concert al reclam català com a via d'uniformitzar els altres dos concerts forals: de nou concert, però per a tothom (només per a les comunitats històriques, és clar) i descafeïnat. Això permetria que socialistes i populars conformessin millor el que prediquen i el que practiquen a nivell estatal, i els nacionalistes catalans milloressin el seu finançament fent convergir a la baixa el dels seus col·legues bascos.

Em sembla que seria millor no sotmetre el tema del finançament a la batalla electoral. Hi ha altres alternatives. Es podria mantenir, per exemple, l'acord bàsic que s'assolí amb l'Estatut català aprovat majoritàriament al Parlament de Catalunya, reproduint aquí tota l'articulació en matèria de finançament (la idea de pacte, anivellament parcial, bilateralitat i automatisme), que ja en el seu moment es va fer servir per aproximar-nos al concert fiscal sense dir-ho. Difícilment qui el va aprovar en el seu moment podria dir, i ara més que mai després d'haver comprovat el fiasco de les claudicacions estatutàries, que no li dóna suport. Un embolcall d'aquest articulat al voltant d'un «acord per un pacte fiscal just amb l'Estat», amb el recolzament d'una societat civil que el fa robust, i tot signat abans que se celebrin les eleccions, a mi em sembla una estratègia superior. ¿Hi som encara a temps?